

KARACAOĞLAN

Karacaoğlan, şiiirlerine 17. yüzyılda yazılmış mecmualardan beri rastlanan ünlü saz şairi.

Aşık edebiyatının en önemli şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bilgi bulunmaz ancak 17. yüzyılda [Çukurova-Toroslar](#)'da doğup, yörenin Türkmen aşiretleri arasında yaşadığı anlaşılmaktadır.

Şiirleri Güney Doğu Anadolu'da 17. yüzyılda konuşulan günlük konuşma dilinde ve hece ölçüsüdür. Doğa, aşk, gurbet, sıla konularında şiirler söylemiş; yaşadığı dönemde [Osmanlı](#) memleketinde büyük şöhret kazanmış; tarihi kişiliği hızla unutulmuş [Koroğlu](#), [Aşık Kerem](#) gibi hakkında türlü menkıbeler türemiştir.

Yaşamı

Hayatı ve çevresi hakkında kesin belgelerin yoktur. Araştırmacıların çoğu 17. yüzyılda yaşadığını ileri sürer. Bazı şiirlerine ve rivayetlere dayanarak Karacaoğlan'ın 1606 ya da 1636'da doğduğu iddia edilmiştir.

Yaşadığı yer ile ilgili değişik rivayetler bulunur. Kimileri onun Kozan Dağı yakınındaki Varsak ([Farsak](#)) köyünde doğduğunu söylerler. İkinci bir iddiaya göre Karacaoğlan'ın yurdu Varsak yurdu olan [Feke](#)'nin Gökçe köyüdür. Gaziantep'in [Barak Türkmenleri](#) de, Kilis'in Musabeyli bucağında yaşayan Çavuşlu Türkmenleri de onu kendi aşiretlerinden sayarlar. Bunların dışında o, Aksaraylı, Elbistanlı, Binboğalı, Düziçili, Ermenekli veya Mutluludur. Hatta [Vasili Radlof](#) tarafından yayımlanan bir menkıbeye göre Belgradlıdır ve asıl adı Simayil'dir. Şiirlerde geçen yer adlarına, töre ve adetlerine, kullanılan deyim ve sözlere ve tasvir edilen "sevgili"lerin giyim kuşamına bakarak, Çukurova-Toroslar'da doğup, yörenin Türkmen aşiretleri arasında yaşadığı anlaşılmaktadır.

Asıl adının ne olduğu ile ilgili görüşler vardır. Buna göre onun adı Hasan, İsmail, Halil veya Mehmet'tir.

Akşehirli Hoca Hamdi Efendi'nin 1875 tarihli seyahat hatıralarına göre Karacaoğlan yetim büyümüştür. Babası gibi ömür boyu askere alınmak korkusu veya o sıralarda Çukurova'da derebeyi olan Kozanoğulları ile arasının açılması sonucu genç yaşta gurbete çıktı. İki kız kardeşini de yanında götürdüğünü, Bursa'ya, hatta İstanbul'a gittiğini belirten şiirleri vardır. Yaşamının büyük bir bölümünü Çukurova, Maraş, Gaziantep yörelerinde geçirdiği düşünülür.

Doğum yeri gibi ölüm yeri ve tarihi de kesin olarak bilinmemektedir. Şiirlerinden, çok uzun yaşadığı anlaşılmaktadır. Bazı şiirlerden ve kaynaklardan hareketle onun 1679 veya 1689 yılında öldüğü söylenir. Mezarının yeri de doğduğu yer gibi görecelidir. Başdere, Sorgun, Mut, Cezel, Düziçi, Tarsus, Zemez Dağı, Hodu Yaylası şairin mezarının bulunduğu söylenen yerlerden bazılarıdır. 2014 yılı içerisinde Karaman'ın Sarıveliler ilçesinde yer alan tarihi Hacı Salih Cami'nin restore işlemi sırasında bahçesinde bulunan "Karacaoğlan, ruhuna Fatiha" yazılı bir mezar taşı bulunmuş, mezarının burası olabileceği iddia edilmiştir.

Şiirlerinin özellikleri

Karacaoğlan'ın şiirleri aşk ve doğa üzerinde kuruludur. Ayrılık, gurbet, sıla özlemi ve ölüm en çok değindiği konulardır. [Duygularını](#), yaşadıklarını, düşüncelerini; içten, gerçekçi ve özgün bir şiir yapısı içinde anlatır. Karacaoğlan, [Türk](#) aşık edebiyatına yepyeni bir söyleyiş biçimi getirdi. Doğa benzetmelerini sık sık kullanır. Çok yalın ve temiz bir Türkçe kullanır.

Kendisinden sonra gelen birçok ozanı derinden etkiledi. Bu olumlu etkiler günümüz Türk şiirine kadar uzanır. Şiirlerini ilk kez [Nüzhet Ergun](#) derleyip yayınladı. Birçok şiiri bestelendi.

Karacaoğlan, yaşadığı çağda yetişmiş başka saz şairlerinin tersine, dil ve ölçü bakımından [Divan Edebiyatı](#)'nın ve tekke şiirinin etkisinden uzak kalmıştır. Anadolu insanının o çağdaki günlük konuşma diliyle [Türkçe](#) yazmıştır. Kullandığı Arapça ve Farsça sözcüklerin sayısı azdır. Yöresel sözcükleri ise yoğun bir biçimde kullanır. Deyimler ve benzetmelerle halk şiirinde kendine özgü bir şiir evreni kurmuştur. Bu da onun şiirine ayrı bir renk katar. Bu sözcüklerin birçoğunu halk dilinde yaşayan biçimiyle, söylenişlerini bozarak ya da anlamlarını değiştirerek kullanır.

Karacaoğlan, halk şiirinin geleneksel yarım uyak düzenini ve yer yer de redifi kullanmıştır. Hece ölçüsünün 11'li (6+5) ve 8'li (4+4) kalıplarıyla yazmıştır. Bazı [şiirlerinde](#) ölçü uygunluğunu sağlamak için hece düşmelerine başvurduğu da görülür. Mecaz ve mazmûnlara çokça başvurması, söyleyişini etkili kılan önemli öğelerdir. Şiirsel söyleyişinin önemli bir özelliği de, halk şiiri türü olan mani söylemeye yakın oluşudur. Koşmalar, semailer, varsağılar ve türküler şiirleri arasında önemlice yer tutar. Bunların her birinde açık, anlaşılır bir biçimde, içli ve özlü bir söyleyiş birliği kurmuştur.

[Pir Sultan Abdal](#), [Âşık Garip](#), [Köroğlu](#), [Öksüz Dede](#), [Kul Mehmet](#)'ten etkilenmiş; şiirleriyle [Âşık Ömer](#), [Âşık Hasan](#), [Âşık İsmail](#), [Katibî](#), [Kuloğlu](#), [Gevheri](#) gibi çağdaşı şairleri olduğu kadar 18. yüzyıl şairlerinden [Dadaloğlu](#), [Gündeşlioğlu](#), [Beyoğlu](#), [Deliboran'ı](#), 19. yüzyıl şairlerinden de [Bayburtlu Zihni](#), [Dertli](#), [Seyranî](#), [Zileli Talibî](#), [Ruhsatî](#), [Şem'î](#) ve [Yeşil Abdal'ı](#) etkilemiştir. Daha sonra da gerek Meşrutiyet, gerek Cumhuriyet dönemlerinde, halk edebiyatı geleneğinden yararlanan şairlerden [Rıza Tevfik Bölükbaşı](#), [Faruk Nafiz Çamlıbel](#), [Behçet Kemal Çağlar](#), [Necip Fazıl Kısakürek](#), [Ahmet Kutsi Tecer](#) ve [Cahit Külebi](#) Karacaoğlan'dan esinlenmişlerdir. Şiirleri 1920'den beri araştırılan, derlenip yayımlanan Karacaoğlan'ın bugüne değin, yazılı kaynaklara beş yüzün üzerinde şiiri geçmiştir.